

Huvudman

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
post@vgregion.se

Beslut

Datum 2025-05-08

Dnr SI 2024:9203

Sida 1 (28)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Axevalla Hästcentrum i Skara kommun.

Beslutet i korthet

Skolinspektionen har våren 2025 genomfört en planerad tillsyn av Axevalla Hästcentrum och har besökt skolan den 25–27 februari 2025.

Skolinspektionen bedömer att det föreligger allvarliga brister i centrala delar av verksamheten.

Inom ramen för arbetet med särskilt stöd föreligger omfattande och grundläggande brister vad gäller utredning av elevers behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömer att dessa brister allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och föreläggandet förenas därför med vite i dessa delar. Därutöver kan brister konstateras gällande extra anpassningar och anmälan till rektorn gällande elevers behov av särskilt stöd. Detta innebär att det finns genomgående brister i hela stödprocessen.

Vidare föreligger brister avseende skolenhetens förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Skolan saknar ett systematiskt förebyggande arbete innefattande att kartlägga nuläget, analysera behov som finns i verksamheten och identifiera hinder som finns för att elever ska vara trygga och uppleva studiero, för att utifrån detta kunna vidta riktade och relevanta åtgärder för att undanröja sådana hinder. Vidare föreligger brist avseende att skolan saknar en plan mot kränkande behandling som uppfyller lagens krav.

Skolan brister vidare i att skolpersonal inte alltid agerar och gör anmälan till rektor vid uppgifter om kränkande behandling av elever.

Bristerna som konstateras i beslutet påverkar och förstärker varandra. Att elevers behov av särskilt stöd inte anmäls och utreds innebär en risk för att elever inte ges det stöd de behöver, vilket i sig ökar risken för bristande studiero. Avsaknaden av en systematisk uppföljning och analys av tryggheten och studieron på skolan kan medföra att de åtgärder som vidtas på skolan inte får tillräcklig effekt och att skolans arbete för att skapa trygghet och studiero blir kortsiktigt och ineffektivt. Detta problem förstärks i sin tur av bristerna vad gäller planen mot kränkande behandling samt gällande agerande och anmälan vid uppgifter om kränkande behandling.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Västra götalandregionen att vid vite av 1 000 000 kronor senast **8 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande utredning om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västra götalandregionen inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN ska vidta följande åtgärder

Utredning om behov av särskilt stöd

1. Se till att det för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn – eller som redan har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats – inleds en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som inletts under perioden den 8 maj till den 1 oktober 2025 och vilket datum utredningen har inletts för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att elever som har åtgärdsprogram, men där det saknas utredning om särskilt stöd, utreds för särskilt stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Åtgärdsprogram

3. Se till att rektorn, eller den rektorn överlåtitt beslutanderätten till, för varje avslutad utredning om behov av särskilt stöd fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera vilket beslut som fattats

för respektive elev som utretts under perioden den 8 maj till den 1 oktober 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Huvudmannen ska i samband med redovisningen även inkomma med samtliga beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats fram till den 1 oktober 2025. Besluten ska ges in aidentifierade. (3 kap. 9 § skollagen)

4. Se till att det av varje utarbetat åtgärdsprogram framgår elevens individuella behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses. Det ska också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med samtliga åtgärdsprogram som utarbetats under perioden den 8 maj till den 1 oktober 2025. Åtgärdsprogrammen ska ges in aidentifierade. (3 kap. 9 § skollagen)

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen Västra götalandetsregionen att senast **8 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar, anmälan till rektorn om behov av särskilt stöd, förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero och motverka kränkande behandling samt åtgärdande arbete för att skapa trygghet och förhindra kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västra götalandetsregionen inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och anmälan till rektorn om behov av särskilt stöd

5. Se till att de elever som har bedömts vara i behov av extra anpassningar ges detta stöd inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

6. Se till att alla lärare anmäler till rektorn om en elev befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommer till rektorn under perioden den 8 maj till den 1 oktober 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero och motverka kränkande behandling

7. Se till att skolenheten följer upp elevernas trygghet i skolmiljön, analyserar vilka hinder som finns för att eleverna ska vara trygga och utifrån analysen beslutar om åtgärder för att undanröja dessa hinder. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma förhållningssätt avseende trygghet och arbete mot kränkande behandling. Arbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för hur uppföljning genomförts, resultatet av uppföljningen, analysen utifrån detta samt för beslutade respektive dittills genomförda åtgärder. (4 kap. 3–4 §§ och 5 kap. 3 § skollagen)
8. Se till att skolenheten följer upp elevernas studiero, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero samt utifrån analysen beslutar om åtgärder för att undanröja dessa hinder. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma förhållningssätt avseende arbetet med studiero. Arbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Huvudmannen ska i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för hur uppföljning genomförts, resultatet av uppföljningen, analysen utifrån detta samt för beslutade respektive dittills genomförda åtgärder. (4 kap. 3–4 §§ och 5 kap. 3 § skollagen)
9. Se till att skolenheten har en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan. En plan mot kränkande behandling, med det innehåll som anges ovan, ska ges in till Skolinspektionen i samband med

huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 8 § skollagen, 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Åtgärdande arbete för att skapa trygghet och förhindra kränkande behandling

10. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 15 juni 2025 klargöra för all skolpersonal deras befogenheter att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet samt deras skyldighet att uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (1 kap. 5 § andra stycket, 2 kap. 34 § andra stycket, 5 kap. 6 § första och andra styckena skollagen samt läroplan [Lgy11] för gymnasieskolan, 2.2 Normer och värden)
11. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 15 juni 2025 klargöra för all skolpersonal skyldigheten att vid kännedom om att en elev kan anses ha blivit utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)
12. Se till att personal som får kännedom om att en elev kan anses ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som gjorts under perioden den 8 maj till den 1 oktober 2025. Denna dokumentation samt fem anmälningar om kränkande behandling, om sådana gjorts, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 §§ skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:9203) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 genomfört en tillsyn av Axevalla Hästcentrum beläget i Skara kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Axevalla Hästcentrum följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram, förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero och motverka kränkande behandling samt åtgärdande arbete för att skapa trygghet och förhindra kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, mentorer, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 25 februari 2025 och 27 februari 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram och huvudmannens dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet kopplat till normer och värden läsåret 2024/2025. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Utredning om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning om behov av särskilt stöd

Av intervju med mentorer framgår att de inte har varit med om att det, efter att en elev har anmälts för att utreda behov av särskilt stöd, har gjorts någon sådan utredning. Elever som kan vara i behov av särskilt stöd erbjuds i stället ett icke individanpassat standardkoncept som innebär att elever besöker specialpedagogen och får hjälp med studieteknik eller tips om att de kan ta rörelsepauser under lektionerna. Eleverna ges detta stöd utan att det har föregåtts av en utredning av deras individuella behov av särskilt stöd.

I intervju med elevhälsan framkommer att rektorn inte ser till att det startas utredningar för att utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd för varje anmälan som lämnas in. De exemplifierar med att det i maj år 2024 inkom ett flertal anmälningar från lärare om att elever befarades inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Elevhälsan uppger att dessa elevens behov av särskilt stöd inte har utretts. Elevhälsan uppger även att skolan prioriterar att sätta in fler extra anpassningar i klassrummet i stället för att utreda elevens behov av särskilt stöd. Enligt elevhälsan innebär avsaknaden av utredningar att orsaker till elevernas svårigheter att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas inte identifieras.

Rektorn bekräftar i intervju att det inte startas utredningar om behov av särskilt stöd för varje anmälan som rektorn tar emot. Skolan tar i stället upp eleven på nästkommande elevhälsomöte för att resonera kring elevens svårigheter. Under ett sådant möte bestämmer rektorn att någon utredning inte behövs kring eventuellt behov av särskilt stöd.

I intervjuer med elevhälsan och rektorn framkommer vidare att av skolans åtta aktiva åtgärdsprogram har endast ett åtgärdsprogram föregåtts av en utredning av elevens behov av särskilt stöd.

Åtgärdsprogram

I intervjuer med elevhälsan och rektorn framkommer att rektorn är den som fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram och att eleven och elevens vårdnadshavare underrättas om det fullständiga innehållet och hur det går till om man vill överklaga beslutet. Rektorn

uppger i intervju att hen inte fattat några beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram.

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att rektorn, för flera elever under innevarande läsår, har fattat beslut om att utarbeta åtgärdsprogram utan att det föregåtts av en utredning om elevernas behov av särskilt stöd. Som framgått ovan har endast ett av skolans åtta aktiva åtgärdsprogram föregåtts av en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Rektorn uppger att hen, i flera fall, gör bedömningen att ingen utredning är behövlig då skolan redan känner till vad elevens svårigheter består i genom överlämning från tidigare skola och genom medicinska utredningar. I intervjun framkommer dock även att rektorn är av uppfattningen att skolan skulle behöva göra fler utredningar och kartläggningar av elevernas behov av särskilt stöd innan beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram fattas. Rektorn uppger att skolan skulle behöva göra egna kartläggningar och utredningar och inte enbart ta del av elevens historik av tidigare skolgång och tidigare skolors underlag.

I intervjuer med elevhälsan och rektorn framkommer även att för samtliga elever med åtgärdsprogram på skolan består det särskilda stödet av att eleven befriats från undervisning i en eller flera kurser eller ämnen. Av intervjuerna framgår att det för åtminstone en av eleverna har fattats beslut om att reducera bort en kurs där eleven hade goda resultat och där ett godkänt betyg inte skulle vara några problem för eleven att uppnå, men att beslutet fattades utifrån elevens och vårdnadshavares önskemål och mot bakgrund av att eleven inte kom överens med läraren. Rektorn uppger att elever befriats från undervisning i kurser på grund av elevernas stress och för att spara elevernas energi samt att rektorn fattar dessa beslut utan att någon utredning av behov av särskilt stöd har genomförts. I intervjun framkommer vidare att eleverna inte i något fall har erbjudits någon annan typ av särskilt stöd och att besluten i två av fallen grundar sig på att eleverna har stora kunskapsluckor och därför inte har möjlighet att klara godkända betyg i de kurser som eleverna befriats från undervisning i.

Av intervju med rektorn framgår vidare att skolans åtgärdsprogram inte följs upp och utvärderas eftersom rektorn är av uppfattningen att det inte behövs när stödet består av att eleven följer ett reducerat program.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av skolans åtta aktiva åtgärdsprogram. Det kan konstateras att åtgärderna i flertalet fall motiveras med att eleven upplever stress, behöver spara energi och ska fokusera på andra ämnen. Av innehållet i åtgärdsprogrammen framgår även att endast ett av dem utgår från en utredning om behov av särskilt stöd. I flera av åtgärdsprogrammen framgår inte vem som ansvarar för uppföljning och utvärdering eller datum för detta.

Rättslig reglering

Utredning om behov av särskilt stöd

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av gymnasieförordningen framgår att en elev i gymnasieskolan får befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Reducerat program beslutas inom ett åtgärdsprogram. (9 kap. 6 § första och tredje styckena gymnasieförordningen [2010:2039] i dess lydelse enligt SFS 2022:1617)

Enligt förarbetena till skollagen är det centralt i skollagstiftningen att särskilt stöd för att nå målen ska ges. Det är elevens behov av stöd som ska vara vägledande för besluten. För rektorn är därför varje beslut om en stödåtgärd något som bland annat måste föregås av noggranna pedagogiska överväganden samtidigt som det också finns ekonomiska realiteter att beakta. Vidare anges i förarbetena att för en elev i behov av särskilt stöd är åtgärdsprogrammet ett nödvändigt pedagogiskt instrument för planering och samarbete mellan lärare, annan personal till exempel i elevhälsan, eleven och i förekommande fall vårdnadshavare samt för uppföljning och

utvärdering av stödåtgärderna. Arbetet med åtgärdsprogrammet ska utgå från elevens behov, elevens styrkor och svårigheter och en analys av vilka hinder och möjligheter som finns i elevens omgivning. Elevens och hennes eller hans vårdnadshavares syn på skolsituationen och förslag till tänkbara lösningar ska också vägas in. Programmet ska omfatta elevens hela skolsituation. (Prop. 2009/10:165 s. 289–290)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Det finns flera elever vars behov av särskilt stöd inte har utretts trots att anmälan om detta gjorts till rektorn. Det finns också flera exempel på att rektorn beslutat att utarbeta åtgärdsprogram utan att det föregåtts av en utredning om elevens behov av särskilt stöd.

Avsaknaden av utredningar innebär en uppenbar risk att elever går miste om de stödinsatser de är i behov av och har rätt till. Att elever getts särskilt stöd utan att en utredning ligger till grund för de åtgärder som beslutats innebär vidare en risk att eleverna inte ges ett stöd som motsvarar elevens faktiska behov.

Avsaknaden av utredning framstår som särskilt anmärkningsvärd i ljuset av att rektorn i flera fall beslutat att elever ska följa ett reducerat program. Beslut om befrielse från undervisning i en eller flera kurser får endast fattas under förutsättning att eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Beslut att en elev ska följa ett reducerat program är en ingripande åtgärd för den enskilde eleven. Om en elev följer ett reducerat program får skolan inte utfärda en gymnasieexamen, vilket får konsekvenser för elevens möjligheter att studera vidare.

Att elevers behov av särskilt stöd inte utreds när anmälan om detta inkommer samt att elever befrias från undervisning utan att detta föregåtts av en utredning om elevens stödbehov innebär att eleverna på skolan ges sämre förutsättningar att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas och att avsluta sin gymnasieutbildning med en gymnasieexamen.

Skolinspektionen bedömer vidare att de åtgärdsprogram som utarbetats på skolan inte uppfyller författningarnas krav. I sju av åtta åtgärdsprogram framgår att ingen utredning av elevens stödbehov har genomförts. Skolinspektionen bedömer också att det inte kan anses framgå av åtgärdsprogrammen att eleven har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt trots att åtgärden är reducerat program. Sammantaget medför detta att elevens stödbehov inte kan anses framgå av åtgärdsprogrammen.

Skolinspektionen bedömer att bristerna i utformningen av åtgärdsprogrammen medför att dessa inte kan utgöra det centrala dokument för elevens särskilda stöd som är avsikten med ett åtgärdsprogram. Genom att elevens stödbehov inte framgår försvåras möjligheten till relevant uppföljning och utvärdering av stödåtgärderna. Det går därmed inte heller att följa hur stödbehovet förändras eller om åtgärderna är effektiva i förhållande till det faktiska stödbehovet. Att uppföljning och utvärdering i flera fall varken framgår av åtgärdsprogrammen eller i praktiken genomförs medför att skolan inte har någon möjlighet att systematiskt säkerställa att elever över tid ges det stöd de har behov av och rätt till.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Västra götalandregionens verksamhet vid Axevalla Hästcentrum inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Västra götalandregionen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav. Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalas gällande utredning om behov av särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram är allvarliga. Att elevers behov av särskilt stöd inte utreds medför en påtaglig risk att elever inte ges det särskilda stöd som de är i behov av och har rätt till enligt skollagen. Detta, samt att rektorn beslutar om reducerat program för elever utan att det har utretts om förutsättningar för detta föreligger risker att allvarligt försvåra elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Till detta kommer att bristerna har förelegat under en längre tid, i vart fall sedan våren 2024. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vite obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt

bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 1 000 000 kronor.

Föreläggande

Extra anpassningar och anmälan om behov av särskilt stöd till rektorn

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervju med lärare framgår att de tillämpar extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen genom exempelvis förlängd provtid, inläsningstjänst och genom att ge eleverna möjlighet att visa sina kunskaper både muntligt, skriftlig och praktiskt.

En lärare uppger vidare att i ett ämne har många elever svårt att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas och flertalet elever behöver extra anpassningar. Det kan handla om att flera elever har behov av "en till undervisning" under samma lektion. Läraren berättar att hen inte hinner att hjälpa alla elever som är i behov av hjälp under en lektion och att flera elever därmed inte hinner få de extra anpassningar de behöver.

Anmälan till rektorn om behov av särskilt stöd

I intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att det finns elever som befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas trots extra anpassningar, men som inte är anmälda för behov av särskilt stöd.

I intervju med lärare framkommer att det varierar huruvida lärarna uppfattar det som tydligt eller otydligt när en elev ska anmälas till rektorn för att utreda behov av särskilt stöd. Vidare framgår att detta kan innebära att alla elever inte anmäls till rektorn för att utreda behov av särskilt stöd trots att det borde ha gjorts. I intervjun framkommer vidare att det finns lärare på skolan som inte anmäler till rektorn om det är en frånvaroproblematik som är orsaken till att elever befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Av intervju med elevhälsan framgår att det på skolan finns flera elever under innevarande läsår som inte uppfyllt de betygskriterier som minst ska uppfyllas och som fått F i betyg i ämnen och kurser. Elevhälsan uppger att dessa elever inte har anmälts till rektorn för att utreda elevernas behov av särskilt stöd. I intervjun uppges vidare att lärare inte anmäler till rektorn att de befarar att elever inte kommer att uppfylla de betygskriterier som

minst ska uppfyllas och att detta beror på att lärarna, i och med en anmälan, även behöver redovisa vilka extra anpassningar som vidtagits.

I intervju med rektorn framkommer att om en lärare, trots extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen befarar att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas ska läraren fylla i blanketten "elev som befaras inte nå målen". I intervjun uppges vidare att alla lärare inte fyller i denna blankett när de befarar att elever inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Rättslig reglering

Extra anpassningar

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Anmälan till rektorn om behov av särskilt stöd

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar på skolenheten. Av utredningen framgår att lärare åtminstone i ett ämne inte hinner ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det. Att dessa elever inte ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen innebär att eleverna inte får det stöd som de har rätt till, vilket på sikt riskerar att påverka elevens förutsättningar att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Anmälan till rektorn

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller att anmäla elevers behov av särskilt stöd till rektor. Tillsynen visar att det finns flera elever som lärare befarar inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, men som inte har anmälts till rektorn.

Om sådana anmälningar till rektorn inte görs, och elevernas eventuella behov av särskilt stöd därmed inte utreds, riskerar eleverna att bli utan det särskilda stöd som de kan ha behov av och rätt till enligt skollagen. Det innebär att eleverna riskerar att lämna gymnasieskolan utan att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen.

Extra anpassningar betecknas i skollagen som stödåtgärder inom ramen för den ordinarie undervisningen och ska ges till en elev som befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Som framgått ovan förekommer att lärare inte har förutsättningar att inom ramen för den ordinarie undervisningen ge alla elever som behöver extra anpassningar detta. Om det då inte heller görs en anmälan för behov av särskilt stöd riskerar eleverna att inte ges behövligt stöd varken i form av extra anpassningar eller i form av särskilt stöd.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero och motverka kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Trygghet och studiero på skolan

I intervjuer med elever, lärare, mentorer, elevhälsa och rektor framkommer att tryggheten och studieron på skolan varierar. I intervjuerna framkommer att kränkningar mellan elever, grupperingar inom klasser, otrygga platser på skolan samt lärarnas olika förhållningssätt till skolans ordningsregler skapar en otrygghet som även påverkar studieron negativt.

I intervjuer med elever, lärare, mentorer, elevhälsa och rektor omnämns elevhemmet och stallet som platser som upplevs som otrygga. Av intervjuerna framgår att det sker kränkningar på elevhemmet i form av negativa kommentarer och att det i stallet blir otryggt när elever, vid ridning, filmar och kritiserar varandra. Av intervju med lärare framkommer även att det är få vuxna i stallet på kvällar och att äldre elever då kan bete sig illa mot de yngre eleverna i stallet. Av flera intervjuer framgår vidare att kränkningar sker via sociala medier, rektorn beskriver att detta påverkar tryggheten.

Av intervjuer med elever, lärare, mentorer, elevhälsa och rektor framgår vidare att det på skolan finns en klass där det funnits en utbredd otrygghet och brist på studiero, som bland annat grundar sig i konflikter mellan elever, och att detta har pågått under flera läsår. Av intervju med lärare framgår att det i denna klass i dagsläget är otryggt igen och att det även i en annan klass börjar bli otryggt. I intervju med mentorer framkommer att de ytterligare en klass kan se att det förekommer liknande konflikter som skapar otrygghet och som påverkar studieron negativt.

Av intervjuer med elever, lärare, mentorer och rektor framgår att utbildningen generellt präglas av studiero men att det finns aspekter som påverkar studieron negativt såsom att elever pratar högt eller ägnar sig åt annat än skolarbetet. Av intervju med rektorn framgår att de elever som lärarna möter i undervisningen har olika förkunskaper. Rektorn uppger att detta påverkar studieron då vissa elever har svårt att ta till sig undervisningen vilket leder till att de blir frustrerade och väljer att göra annat än skolarbete under lektionstid, vilket enligt rektorn leder till att studieron försämras.

Av intervjuer med elever och lärare framgår vidare att studieron och tryggheten påverkas negativt av att elever och lärare, under vissa lektioner, inte kommer överens. Elever och lärare uppger att det blir stökigt under dessa lektioner eftersom vissa elever "tar över" i klassrummet genom att ifrågasätta läraren.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Av intervju med rektorn framgår att elevernas trygghet senast kartlades vårterminen 2024 genom Skolinspektionens enkät, vilken genomförs vartannat läsår med elever i år två, samt genom uppföljning av antalet kränkingsanmälningar som gjorts under läsåret. Av intervjun framgår att inga andra enkäter eller intervjuer i dagsläget används för att kartlägga elevernas trygghet.

I intervjuer med rektorn, lärare, mentorer och elevhälsan framkommer att de åtgärder som genomförts på skolan i syfte att öka elevernas trygghet inte grundas på en systematisk kartläggning eller analys av vilka hinder för

trygghet som finns på skolan. Av intervjuerna framgår vidare att åtgärder för att förbättra tryggheten på skolan till stor del tillämpas efter vad lärare, elevhälsan och mentorer upplever behövs i stunden för att öka elevernas trygghet och att de själva tagit initiativ till dessa åtgärder.

Av intervjuer med mentorer och rektorn framgår att insatser, i syfte att öka trygghet och studiero, till viss del följs upp genom årskursmöten som ska genomföras löpande. Av synpunkter från huvudmannen inkomna den 3 april 2025 framgår dock att mentorerna anger att dessa årskursmöten inte genomförs regelbundet på grund av brist på kommunikation mellan personal och ledning. Av intervju med lärare framgår att det tidigare har genomförts trivselenkäter i samband med årskursmöten som hålls ett par gånger per termin och där lärare, mentorer, och elevhälsoteamet deltar, men att detta inte längre genomförs.

I intervju med mentorerna uppges vidare att viss uppföljning av elevernas trygghet sker under elevernas utvecklingssamtal. Av intervjun framgår även att mentorerna inte känner till något förebyggande arbete kopplat till tryggheten som innebär att skolan kartlägger elevernas trygghet och sedan analyserar resultatet från kartläggningen för att identifiera hinder för tryggheten och utifrån detta vidta åtgärder.

I intervju med elevhälsan framkommer att de tidigare läsår har följt upp elevernas trygghet genom enkäter i år 1 och 2 och att de önskar få fortsätta med det.

I intervjuer med lärare, mentorer, elevhälsa och rektor framkommer att åtgärder i syfte att öka tryggheten på skolan har vidtagits på generell nivå i form av gemensamma ordningsregler, bestämda sittplatser, införande av en konsekvenstrappa, årskursmöten samt samtal med eleverna om värdegrundsfrågor. Vidare framgår att det har vidtagits åtgärder specifikt riktade mot en viss klass för att förbättra tryggheten och studieron i den specifika klassen, av intervjuerna framgår att dessa insatser vidtagits efter en kartläggning där orsaker till klassens problematik har analyserats. Vidare framgår att insatserna till viss del har förbättrat tryggheten och därmed också studieron men att det fortfarande kvarstår otrygghet och brist på studiero i den aktuella klassen. Av intervjuerna framgår vidare att åtgärder på individnivå i form av samtal med enskilda elever och kränkingsanmälningar har genomförts i syfte att öka tryggheten på skolan.

Vad gäller kränkningar på sociala medier framgår av intervju med rektorn att det vid varje uppstart och vid föräldramöten förtydligas att det är ett föräldraansvar att se vad som händer i mobilerna och att skolan inte har mandat att agera i sociala medier, till skillnad från vårdnadshavarna.

Av lärarintervju framgår att skolan är "sen på bollen" och att åtgärder för att öka tryggheten sätts in för sent, att det först måste "braka loss" innan

åtgärder sätts in. Lärarna uppger att de har informerat elevhälsoteamet och rektor om att det börjar bli otryggt i en klass men upplever att de inte får något gehör.

I intervju med mentorer framkommer uppfattningen att skolans förhållningssätt till hur skolan ska arbeta för att öka tryggheten och studieron kan ändras vid invändningar från elever och vårdnadshavare och att det tummas på ordningsreglerna om eleven och elevens vårdnadshavare inte håller med skolan och rektorn.

I intervju med rektorn framkommer att hen anser sig ha de förutsättningar som krävs för att kunna arbeta förebyggande och främjande med trygghet. Rektorn uppger att skolan har rätt förutsättningar men att skolan behöver förbättra sitt arbete kring att organisera och planera det förebyggande arbetet kring trygghet.

Förebyggande arbete för att skapa studiero

I intervju med rektorn framkommer att elevernas studiero följs upp genom Skolinspektionens enkät, vilken genomförs vartannat läsår för elever i år två. Rektorn uppger att det inte genomförs någon regelbunden kartläggning av studieron för att identifiera hinder som behöver undanröjas för att främja studiero. Rektorn uppger vidare att de åtgärder som vidtagits för att främja studiero inte bygger på någon systematisk kartläggning eller analys kring skolans behov av åtgärder. Av intervjun framgår att åtgärder för att förbättra studieron vidtas i stunden och på förekommen anledning. I intervjuer med lärare, mentorer och elevhälsa framkommer att åtgärder som sätts in för att förbättra elevernas studiero är åtgärder som de själva tagit initiativ till och som inte har någon kartläggning som utgångspunkt.

Av intervju med mentorer framgår att de arbetar förebyggande för att öka tryggheten och därmed förbättra studieron genom att prata om värdegrundsfrågor med eleverna och arbeta med ordningsregler. Av intervju med elevhälsan framgår vidare att en lärarassistent finns med under vissa lektioner i syfte att förbättra elevernas studiero.

Av intervjuer med mentorer och elevhälsa framgår att alla lärare inte upprätthåller skolans ordningsregler, bland annat förhåller sig lärarna olika till huruvida mobiltelefonerna får användas i klassrummet eller inte. Vidare framgår att lärare även förhåller sig olika till de klassrumsplaceringar som gäller för eleverna och att vissa lärare har svårt att stå emot när eleverna själva vill bestämma vart de ska sitta. I intervjuerna framkommer att detta påverkar tryggheten och studieron negativt.

Av intervjuer med mentorer och rektor framgår att insatser, i syfte att förbättra studieron, till viss del följs upp genom årskursmöten som ska genomföras löpande. Som framgår av tidigare avsnitt framkommer dock i huvudmannens inkomna synpunkter att dessa möten inte genomförs

regelbundet på grund av brist på kommunikation mellan personal och ledning.

I intervju med elevhälsan framkommer att de tidigare läsår har följt upp elevernas studiero genom enkäter i år 1 och 2 och att de önskar få fortsätta med det.

Av intervju med lärare framgår att de är av uppfattningen att skolan sätter in åtgärder för att förbättra tryggheten, såsom klassrumsplacering och mobilförbud, alldeles för sent och att detta även påverkar studieron negativt.

I intervju med rektorn framkommer att hen anser sig ha de förutsättningar som krävs för att kunna arbeta förebyggande och främjande med studiero. Rektorn uppger att skolan har rätt förutsättningar men att skolan behöver förbättra sitt arbete kring att organisera och planera det förebyggande arbetet gällande studiero.

Dokumentation av det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av skolans och huvudmannens dokumenterade kvalitetsarbete för läsåren 2022/2023 och 2023/2024. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2022/2023 framgår under avsnittet *Normer och värden* vissa aktiviteter såsom införande av elevhälsomöte och förankring av arbetsplatsöverenskommelse, uppföljning av antal elever som slutat på utbildningen i förtid och generell analys av elevernas upplevelse av trygghet och studiero utifrån elevenkät. I dokumentet *Sammanfattning av de tre områdena för läsåret 2023/2024 (Axevalla Hästcentrum)* framgår gällande vad som framkommit i Skolinspektionens enkäter 2022 och 2024 att studieron upplevs bättre och att arbetet bland annat har varit fokuserat på att mobiler ska samlas in vid lektionsstart och att eleverna ska känna igen sig i lektionsupplägget vid start och slut av lektioner. Under avsnittet *Normer och värden* framgår antalet anmälningar om kränkande behandling och typen av kränkningar det rör sig om, arbete med trygghetssamtal, fokustid och årskurstid samt arbete med en viss årskurs där specifika åtgärder vidtagits såsom individanpassade handlingsplaner för elever med oönskat beteende och planering av schema för ökad trygghet. Vidare framgår att personalens gemensamma arbete har tydliggjorts genom en gemensam arbetsplatsöverenskommelse där Axevalla Hästcentrums förhållningssätt beskrivs. Av dokumentationen framgår utöver detta inte några resultat från en kartläggning av elevernas trygghet och studiero eller analys gällande vilka hinder som har identifierats för att elever ska vara trygga och uppleva studiero.

I Skolinspektionens skolenkät som besvarats av elever i år 2 vårterminen 2024 ligger skolans resultat under riksnittet på frågor som "Känner du dig trygg i skolan?", "Känner du dig rädd för andra elever i skolan?" och "Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?".

Plan mot kränkande behandling

I intervjuer med elevhälsa och rektor framkommer att det finns en mall för en plan mot kränkande behandling som är framtagen på huvudmannanivå. I intervjuerna uppger elevhälsan och rektorn att planen inte är anpassad efter Axevalla Hästcentrums behov och inte är bearbetad under innevarande läsår. Rektorn uppger att planen endast är en mall som skolan inte har fyllt med relevant innehåll.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. (4 kap. 3 § skollagen)

Enligt skollagen ska vidare sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena. (4 kap. 4 § skollagen)

Av skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

I förarbetena till skollagen uttalas att ett förebyggande arbete bland annat innebär att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det

pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (prop. 2021/22:160 229 f).

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Det är också viktigt att arbetet med detta inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det gäller således att se till att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen. (prop. 2021/22:160 s. 41)

Plan mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Av förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan. (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen brister i att säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Ett förebyggande arbete innefattar att följa upp och kartlägga nuläget, analysera behov som finns i verksamheten och att identifiera hinder som finns för att elever ska vara trygga och uppleva studiero samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder.

Av utredningen framgår att det förekommer otrygghet på skolan i form av bland annat kränkningar via sociala medier och grupperingar bland eleverna samt att till exempel stallet kan upplevas som en otrygg plats. Vidare framkommer att det i en årskurs förekommit utbredd otrygghet och att personal uppmärksammat att liknande typer av konflikter och otrygghet förekommer även i andra klasser och årskurser. Av Skolinspektionens enkät från vårterminen 2024 framgår att eleverna på skolan skattat påståenden om trygghet lågt.

Av ingiven dokumentation framgår att viss generell uppföljning och analys gällande elevers trygghet och studiero skett tidigare läsår utifrån resultat av elevenkät, Skolinspektionens enkät och statistik över anmälningar om kränkande behandling. Av dokumentationen framgår dock inte att det sker någon systematisk uppföljning av elevernas trygghet och studiero på skolan. Detta bekräftas av rektorn som i intervju uppger att elevernas trygghet senast kartlades genom Skolinspektionens enkät, vilken genomförs vartannat läsår med elever i år två, samt genom uppföljning av antalet kränkingsanmälningar som gjorts under läsåret. I ingiven dokumentation anges att elevers upplevelse följs upp genom bland annat trygghetssamtal. Detta motsägs dock av rektorn som i intervju uppger att inga andra enkäter eller intervjuer än Skolinspektionens enkät i dagsläget används för att kartlägga elevernas trygghet och studiero.

Utredningen visar vidare att skolan har vidtagit vissa åtgärder i syfte att öka tryggheten och studieron, såsom fokustid och förbud mot filmning vid ridning. Av intervjuer med bland annat rektorn och elevhälsan framgår dock att dessa åtgärder inte grundas på någon uppföljning av tryggheten och studieron på skolan och en efterföljande analys av vilka åtgärder som behövs utifrån vad uppföljningen visat. Såvitt avser de insatser som riktats mot en viss klass framgår att där ingått en kartläggning av situationen i klassen. Som framkommer av intervjuer vidtas dock insatser på skolan i stor utsträckning utifrån vad personalen bedömer behövs i stunden och får närmast betraktas som åtgärdande, snarare än förebyggande insatser. Detta förhållningssätt bekräftas i intervju med lärare där det beskrivs att skolan sätter in åtgärder för att förbättra tryggheten för sent, att det måste "braka loss" innan åtgärder sätts in och att de inte fått gehör hos rektorn när de uppmärksammat otrygghet i ytterligare en årskurs.

Beträffande de åtgärder som omnämns i kvalitetsarbetet framgår vidare att de inte alltid genomförts såsom planerat. Vad gäller årskursmöten har dessa inte genomförts med den regelbundenhet som varit avsedd. Vad vidare gäller åtgärden att implementera en arbetsplatsöverenskommelse för personalens gemensamma förhållningssätt så framgår i intervjuer att personalen förhåller sig olika beträffande till exempel ordningsregler och bestämda sittplatser i klassrummen, vilket beskrivs påverka både tryggheten och studieron negativt. Av intervju med mentorer framgår även

att vårdnadshavares invändningar kan påverka skolans förhållningssätt till ordningsregler och till arbetet med trygghet och studiero.

Skolinspektionen bedömer vidare att huvudmannen brister i att se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling som uppfyller lagens krav. Utredningen visar att skolan saknar en plan med en redogörelse över vilka främjande och förebyggande åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året och en redogörelse över hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Ett arbete för trygghet är nära sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkande behandling. En plan mot kränkande behandling där det är möjligt att från år till år följa vilka åtgärder som planeras och som har genomförts utgör, tillsammans med en uppföljning av tryggheten på skolan, en viktig del i arbetet med att motverka kränkande behandling och därmed tillförsäkra eleverna en utbildning som präglas av trygghet. Genom den systematik som planen mot kränkande behandling ger är det möjligt för huvudmannen att analysera vilka åtgärder som är framgångsrika och hur tryggheten utvecklas. Mot bakgrund av att utredningen i ärendet visar att till exempel kränkningar via sociala medier påverkar tryggheten för elever på skolan finner Skolinspektionen det särskilt angeläget att skolenhetens plan mot kränkande behandling utformas i enlighet med lagens krav. Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att det finns brister i det systematiska arbetet med att följa upp och kartlägga nuläget vad gäller trygghet och studiero på skolan, att utifrån uppföljningen analysera behov som finns i verksamheten och att identifiera hinder som finns för att elever ska vara trygga och uppleva studiero samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder. Avsaknaden av denna typ av systematiska förebyggande arbete riskerar att medföra att de åtgärder som i dagsläget vidtas på skolan blir verkningslösa och ineffektiva. Skolenheten behöver, utöver Skolinspektionens enkät som besvaras av elever i år två vartannat år, regelbundet följa upp alla elevers trygghet och studiero på skolan utifrån de specifika förutsättningar som föreligger på den egna skolenheten. Om inte detta görs kommer vissa elevgruppers trygghet och studiero inte följas upp under hela deras utbildning. I och med att det finns variationer i den upplevda tryggheten och studieron mellan klasser på skolenheten är det viktigt att genom uppföljning identifiera sådana skillnader. Med utgångspunkt i en sådan uppföljning behöver en analys av orsakerna till de identifierade problemen, till exempel avseende bakomliggande normer och förhållningssätt, genomföras för att utifrån denna analys vidta riktade, relevanta och verkningsfulla åtgärder. Vidtagna åtgärder behöver även utvärderas för att skolan ska kunna identifiera huruvida åtgärder faktiskt genomförts och vilken effekt de gett. Som angetts ovan ingår även planen

mot kränkande behandling som ett centralt verktyg i det systematiska arbetet med att motverka kränkande behandling och därmed tillförsäkra eleverna trygghet.

Skolinspektionen har i tidigare avsnitt funnit att skolenheten brister i arbetet med att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Att elever ges det stöd i utbildningen som de har behov av är tätt förknippat med möjligheten att skapa studiero. Att elever på skolenheten inte alltid anmäls och utreds för behov av särskilt stöd riskerar därmed att medföra att andra åtgärder som vidtas för att skapa studiero inte blir effektiva. Detta bekräftas även av rektorn som uppger att vissa elever har svårt att ta till sig undervisningen, blir frustrerade och väljer att göra annat än skolarbete under lektionstid, vilket leder till att studieron försämras.

Åtgärdande arbete för att skapa trygghet och förhindra kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare, mentorer, elevhälsa och rektor framgår att det på skolan förekommer kränkningar mellan eleverna. Av intervjuer framgår vidare att det bland annat handlar om kränkningar i form av utfrysning, elaka blickar, genom att eleverna filmar varandra samt skriver och publicerar kränkande bilder och texter på sociala medier.

Av intervju med elever framkommer att flertalet elever uppfattar att lärare och annan skolpersonal alltid agerar när de bevittnar eller får kännedom om en kränkning, medan vissa elever upplever att all skolpersonal inte agerar i dessa situationer. Vidare framkommer att kränkningar kan vara subtila och svåra för omgivningen att se, exempelvis blickar eller kränkningar som sker via mobiltelefonen. Eleverna uppger att lärarna har blivit bättre på att göra kränkningsanmälningar men att de saknar återkoppling från elevhälsan och rektorn kring vad som sedan händer när en anmälan är gjord.

Av intervju med lärare framgår att de agerar när de ser eller får kännedom om att en elev utsatts för kränkande behandling. Det framgår dock att lärare inte alltid gör en anmälan om kränkande behandling när de ser eller får kännedom om en kränkning. Lärarna uppger att i de fall de reder ut kränkningen mellan eleverna så görs ingen kränkningsanmälan.

Av intervju med mentorer framgår att de inte anmäler alla uppgifter om kränkande behandling. Av intervjun framgår att i vissa fall när elever inte vill att det ska göras en kränkningsanmälan så avstår mentorerna från att göra det. Mentorerna uppger att i de fall de inte gör en kränkningsanmälan beror det på att eleven känner rädsla eller oro inför att göra en anmälan.

Mentorerna uppger att de då reder ut kränkningen mellan eleverna utan att någon formell anmälan om kränkande behandling görs.

I intervju med elevhälsan framkommer uppfattningen att all skolpersonal inte anmäler kränkande behandling och att det varierar huruvida skolpersonal agerar eller inte vid kränkande behandling. Elevhälsan uppger att blickar och suckar uppfattas som kränkningar mellan eleverna men att inte all skolpersonal på skolan uppfattar det som en kränkning. Av intervjun framgår vidare att skolans personal generellt har blivit bättre på att agera och anmäla vid kränkande behandling men att det fortfarande finns personal som inte agerar och som inte gör anmälningar.

Rektorn uppger i intervju att de flesta, men inte alla, lärare på skolan agerar och anmäler till rektorn när de ser eller får kännedom om kränkande behandling. Rektorn uppger att inte all personal agerar när de bevittnar eller får kännedom om en kränkning på grund att alla inte vågar agera. Av intervjun framgår vidare att det pågår en dialog på skolan om vad som utgör kränkande behandling då all skolpersonal inte har samma uppfattning gällande detta.

På frågan om huvudmannen får information om kränkingsanmälningar svarar rektorn att det sker genom skolans digitala system direkt när anmälan görs.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § andra stycket skollagen)

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § andra stycket skollagen)

Av skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § första och andra styckena skollagen)

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kapitlet, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget. (6 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår att om en lärare eller annan personal får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling i samband med

verksamheten är skyldig att anmäla det till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de angivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (Lgy 11, 2.2 Normer och värden).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att agera mot kränkande behandling och anmäla till rektorn vid uppgifter om kränkande behandling. Tillsynen visar att skolpersonal inte alltid agerar och anmäler till rektorn när de får kännedom om att en elev kan ha utsatts för kränkande behandling. Lärare uppger visserligen i intervju att de agerar vid kränkande behandling av elever, men både rektor och elevhälsa beskriver att det finns personal som inte agerar i dessa situationer.

Utredningen visar även att skolpersonal har olika förhållningssätt till huruvida en anmälan behöver göras om skolpersonalen rätt ut kränkningen och löst konflikten mellan eleverna samt att personal kan avstå från att göra en anmälan om eleven känner rädsla eller oro inför att en anmälan görs. Skolinspektionen vill därför betona vikten av att rektorn och i nästa led huvudmannen genom anmälningar får kännedom om alla situationer där en elev kan ha utsatts för kränkande behandling, så att huvudmannen ges möjlighet att följa upp och analysera eventuella mönster och utifrån detta kunna vidta åtgärder för att motverka fortsatt kränkande behandling.

Då utredningen visat att ett hinder mot trygghet och studiero på skolan är förekommande kränkande behandling finner Skolinspektionen det särskilt angeläget att alla uppgifter om kränkande behandling anmäls till rektorn för vidare anmälan till huvudmannen. Att det finns fungerande arbetsätt som samtlig skolpersonal förhåller sig till för att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling är också en viktig del i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet.

I utredningen har inte framkommit annat än att rektorn anmäler uppgifter om kränkande behandling till huvudmannen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västra götalandregionen verksamhet vid Axevalla Hästcentrum uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra anpassningar och anmälan till rektorn om behov av särskilt stöd, förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero och motverka kränkande behandling samt åtgärdande arbete för att skapa trygghet och förhindra kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Västra götalandregionen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare
Signerat av: Sofie Lindén

X Malin Lindberg

Föredragande
Signerat av: Malin Lindberg

Bilaga: Hur ni överklagar

<Intern notering: Bilagan tas med endast om föreläggandet förenas med vite.>

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Ange kontorsadressen, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.

